

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นาง หทัยรัตน์ เพ็ชรพยับ
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๒๔/๖ ม. ๒ ต. เทพมงคล อ. บางช้าง จ. พระนครศรีอยุธยา
โทรศัพท์ ๐ ๘๖๑๒ ๕๖๖๘ ๓ Facebook โอ๊กล้ำก๊าว บ้านบึงกระสังข์ Line ๐๘๖๑๒๕๖๖๘๓
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๒๗
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☒ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ปวส.
สถาบันการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรี
คณะ/สาขาวิชา พืชศาสตร์
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๓ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
  ๑. แปลงเรียนรู้การเพาะปลูกข้าว

๒. แปลงเรียนรู้การปลูกพืชผัก

๓. แปลงเรียนรู้การปลูกอ้อย

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานการเรียนรู้การผลิตข้าว

๓. ฐานการเรียนรู้ด้านการประมง

๓. ฐานการเรียนรู้ด้านปศุสัตว์

๔. ฐานการเรียนรู้การผลิตพืชผัก

๕. ฐานการเรียนรู้การปรับปรุงบำรุงดิน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- บัญชีครัวเรือน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

- เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นหลักสูตรที่ปฏิบัติในแปลงเรียนรู้ และสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยวิธีการปฏิบัติจริง โดยมีรูปแบบการถ่ายทอดดังนี้

๑) การจัดการดิน โดยการเตรียมวัสดุสำหรับเพาะดินปลูกโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพที่ผลิตขึ้นเองตามธรรมชาติ

๒) การเตรียมเมล็ดพันธุ์หรือต้นกล้าสำหรับเพาะปลูก

๓) การปฏิบัติดูแลรักษาตั้งแต่ปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว

จุดตรวจ	การตรวจ												หน่วยรับชม	ประเภท	หน่วยรับ	รายการ	
	8ก.ย.ก	8ก.ย.ข	8ก.ย.ค	8ก.ย.ง	8ก.ย.ด	8ก.ย.ม	8ก.ย.ย	8ก.ย.ร	8ก.ย.ล	8ก.ย.อ	8ก.ย.ฮ	8ก.ย.ท					
																	ภาพ ระชากรขึ้นปีศาจ 2
ภาพ 1, ภาพ 2, ภาพ 3	←												→		เด็ก	51	ภาพวาด อนุสรณ์การขึ้นปีศาจ 1.1
ภาพ 1, ภาพ 2, ภาพ 3	←												→				ผลงานภาพวาดการขึ้นปีศาจ 2.1
ภาพ 1, ภาพ 2, ภาพ 3	←												→		เด็ก	-	บทกวีหรือคำขวัญเกี่ยวกับปีศาจ 3.1
														005.5			ภาพลายเส้นระชากร 3
ภาพ 1, ภาพ 2, ภาพ 3			01 ↔		01							02 ↔		005.5 เด็ก 1.1	8ก.ย.ก	01.1	ผลงานภาพวาดเกี่ยวกับปีศาจลายเส้นระชากร - ลายเส้นเกี่ยวกับรูปของระชากร หรือรูปอื่นที่มีลักษณะ ลักษณะเป็นลายเส้นระชากร
ภาพ 1, ภาพ 2, ภาพ 3		← ↔															ผลงานภาพวาดรูป -
																	บทกวีเกี่ยวกับปีศาจ 2
ภาพ 1, ภาพ 2, ภาพ 3	←												→				ผลงานภาพวาดเกี่ยวกับปีศาจ รูปอื่นที่มีลักษณะ ลักษณะ
																	บทกวีเกี่ยวกับปีศาจบทกวี 3
ภาพ 1, ภาพ 2, ภาพ 3	←	บทกวี 1.1 ขึ้นปีศาจ											→				บทกวีเกี่ยวกับปีศาจบทกวี 1.1
ภาพ 1, ภาพ 2, ภาพ 3	←			→													บทกวีเกี่ยวกับปีศาจบทกวี 2.1

บริการจะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ตนเองเกิดการพัฒนาขึ้นด้วย และเพื่อให้ ศพก.อำเภอบางช้าง มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรต้นแบบมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น การประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้ ที่ได้มาแนะนำ ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ต่อไป

๒. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตรกับ ศพก.เครือข่าย

๓. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตกับผู้สนใจรายอื่นๆ ที่เข้ามาศึกษาดูงานที่ ศพก.อำเภอบางช้าง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๒.๑ ปัญหาและความท้าทายหลักในภาคเกษตรกรรม

๑) ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เกษตรกรรุ่นเก๋อายุมาก ไม่สามารถทำงานหนักได้ เยาวชนไม่สนใจทำเกษตร หันไปทำงานในเมือง ค่าแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่ม

๒) ปัญหาสภาพอากาศแปรปรวนและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ปรากฏการณ์อากาศแปรปรวน เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม อุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ภัยธรรมชาติที่รุนแรงและไม่สามารถคาดการณ์ได้ การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ทำให้การวางแผนการผลิตยากขึ้น

๓) ปัญหาโรคพืชและแมลงศัตรูพืช โรคและแมลงศัตรูพืชที่มีการดื้อยา การระบาดของโรคพืชใหม่ ๆ การใช้สารเคมีที่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้นทุนการป้องกันกำจัดที่สูงขึ้น

๔) ปัญหาเศรษฐกิจและตลาด ราคาผลผลิตที่ผันผวน ไม่มั่นคง ต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น ขาดช่องทางการตลาดที่เหมาะสม

๕) ปัญหาการเข้าถึงเงินทุนและสินเชื่อ เกษตรกรขาดเงินทุนในการลงทุนเทคโนโลยีใหม่ การเข้าถึงสินเชื่อที่ยากและดอกเบี้ยสูง ขาดหลักประกัน ความเสี่ยงในการลงทุน

๒.๒ หลักวิชาการที่สำคัญ

๑) หลักการจัดการแบบเศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรผสมผสาน

๒) หลักการจัดการศัตรูพืชแบบบูรณาการ (IPM) การใช้ศัตรูธรรมชาติ การป้องกันแบบชีววิธี การไม่ใช้สารเคมี

๓) หลักการจัดการปุ๋ยและธาตุอาหาร การวิเคราะห์ดินและใส่ปุ๋ยตามความต้องการ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการธาตุอาหารแบบสมดุล

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ศพก. อำเภอบางช้าง มีการนำหลักวิชาการมาใช้ในฐานเรียนรู้ อาทิ การผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงเพื่อใช้พื้นที่ทางการเกษตร (ทำหัวเชื้อจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงและฮอร์โมนไข่) การทำปุ๋ยหมัก เพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีและปรับสภาพดิน และการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันการระบาดของแมลงศัตรูพืชและบำรุงพืช

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ศพก.บางชัย มีการผลิต จุลินทรีย์ก้อน EM บอล เพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีและปรับสภาพดิน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- อุปกรณ์ ๒.๑) ปุ๋ยหมักแห้ง ๘๐ %
- ๒.๒) โคลนที่ผ่านตะแกรงที่เอาเศษวัสดุออกแล้วในแปลง ๒๐%
- ๒.๓) น้ำหมักปลา หรือน้ำหมักผลไม้ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสอง
- วิธีการทำ

นำปุ๋ยหมักแห้ง เพิ่มความชื้นด้วยน้ำหมักปลา หรือน้ำหมักผลไม้ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสอง ใส่รวมกันโดยให้สามารถปั้นเป็นก้อนกลมได้ โดยไม่แตก วางไว้ในที่ร่มไม่ให้โดนแดดและใช้กระสอบป่านหรือผ้า ๑๕ วัน

วิธีใช้

- ๑ ตารางเมตร ต่อ ๑ ลูก ใช้ปรับสภาพดิน ใช้ฝังลงในแปลงปลูก
- พืชผักที่ต้องหว่านเมล็ด สามารถนำไปโรยได้เลยโดยไม่ต้องปั้นก้อน
- พริก มะเขือ ปั่นก้อนก็ได้ หรือไม่ปั่นก็ได้
- ไม้ผล กล้าย ฝังรอบโคน ห่างจากต้น ๕๐ เซนติเมตร จำนวน ๔ จุด ๆ ละ ๑ ลูก
- พืชไร่ อ้อย ใช้ก่อนปลูก รองกันหลุม ๓ ลูก ต่อ ๑ หลุม
- ปรับสภาพค่า PH น้ำในบ่อ ช่วยย่อยสลายวัตถุในบ่อน้ำ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

- การเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ดี พันธุ์ที่เหมาะสมกับช่วงฤดู คือมีคุณภาพ และเปอร์เซ็นต์การงอกเกินกว่าค่ามาตรฐาน ไม่มีพันธุ์ปน เป็นต้น

- มีการปรับสภาพแปลงนาให้สม่ำเสมอ เพื่อที่จะสามารถควบคุมระดับน้ำได้ดี และสามารถควบคุมวัชพืช ลดอัตราการใช้สารเคมี รวมถึงต้นทุนการผลิตได้

- ไม่เผาฟาง และตอซังข้าว เนื่องจากมีธาตุอาหารอยู่ในตอซังข้าง จึงใช้วิธีปล่อยน้ำเข้านา เพื่อที่จะหมักตอซังข้าว รวมกับการใช้น้ำหมักชีวภาพ เพื่อช่วยในการสลายตอซังข้าว

- มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยการเก็บตัวอย่างดินมาวิเคราะห์ ทำให้รู้ว่าดินขาดธาตุอะไร ต้องใส่ปุ๋ยชนิดต่างๆ เพิ่มในอัตราเท่าใด เพื่อให้การใส่ปุ๋ยเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่สูญเสียไปโดยที่พืชไม่ได้นำไปใช้ เป็นการลดต้นทุนในส่วนของปุ๋ยได้

- มีการสำรวจตรวจนับศัตรูพืชของข้าวทุกสัปดาห์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการตัดสินใจ ในการเลือกใช้น้ำหมัก และสารชีวภาพต่าง ๆ รวมถึงการใช้สารเคมีตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชภายในแปลงข้าว

- การใช้น้ำ มีการควบคุมระดับน้ำอย่างสม่ำเสมอ ตามหลักการปลูกข้าวเปียกสลับแห้ง ของกรมการข้าว โดยทำให้ต้นข้าวมีความแข็งแรง มีการเจริญเติบโตและแตกกอที่ดี
- ในช่วงเก็บเกี่ยว โดยก่อนการเก็บเกี่ยว อย่างน้อย ๑๕ วัน จะมีการปล่อยน้ำออกจากนาให้แห้ง เพื่อให้เมล็ดข้าวสุกสม่ำเสมอ มีความชื้นเหมาะสม เมล็ดแข็งแรงและมีคุณภาพ
- มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีฟาร์ม เพื่อที่จะสามารถตรวจสอบ และหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตได้
- การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน ใช้วิธีชีววิธี การใช้พืชกับดัก และการใช้สารเคมีอย่างระมัดระวังและจำเป็น
- การจัดการเศษพืช นำเศษพืชไปทำปุ๋ยหมักหรือไถกลบเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน
- การกำหนดรอบการหมุนเวียน วางแผนการปลูกในรอบ ๓-๔ ฤดู โดยให้พืชในแต่ละกลุ่มสลับกันปลูกในแปลงเดียวกัน เพื่อป้องกันการสูญเสียธาตุอาหารและลดการระบาดของศัตรูพืช

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๔.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๑.๑) .....ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐.๒๕.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๒) .....พืชผัก..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐.๒๕.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๓) .....ไม้ผล..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐.๒๕.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๔) .....อ้อย..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐.๒๕.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๒.๑) .....ปลาเบญจพรรณ..... จำนวน.....๕๐๐.....(หน่วย...ตัว.....)
- ๒.๒) .....ปลาดุกบ่อดิน..... จำนวน.....๒๐๐.....(หน่วย...ตัว.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒ .....ชนิด ประกอบด้วย

- ๓.๑) .....เป็ด ..... จำนวน.....๓๕.....(ตัว)
- ๓.๒) .....ไก่ไข่..... จำนวน.....๓๔..... (ตัว)
- ๓.๓) .....ไก่แจ้..... จำนวน.....๔๑..... (ตัว)
- ๓.๔) .....ไก่ชน..... จำนวน.....๑๐..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๔.๑) .....กล้วยฉาบเนย.....
- ๔.๒) .....น้ำอ้อย.....
- ๔.๓) .....กล้าผัก.....

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

- ๑.๑) ...ค่าเตรียมดิน..... เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่
- ๑.๒) ...ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว อัตราร .๒๕.กก./ไร่..... เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่
- ๑.๓) ...ค่าจ้างปลูก (หว่าน/หยอด/ปักดำ)..... เป็นเงิน.....๗๐.....บาท/ไร่
- ๑.๔) ...ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช (คุมและฆ่าหญ้า)..... เป็นเงิน.....๓๖๐.....บาท/ไร่

๑.๕) ...ค่าจ้างฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช.....	เป็นเงิน.....๑๔๐.....บาท/ไร่
๑.๖) ...ค่าปุ๋ยเคมี จำนวน ๒ ครั้ง.....	เป็นเงิน.....๘๐๐.....บาท/ไร่
๑.๗) ...ค่าจ้างใส่ปุ๋ย.....	เป็นเงิน.....๑๔๐.....บาท/ไร่
๑.๘) ...ค่าสารบำรุงต่างๆ เช่น ฮอร์โมน น้ำหมัก.....	เป็นเงิน.....๑๕๐.....บาท/ไร่
๑.๙) ...ค่าจ้างใส่สารบำรุง.....	เป็นเงิน.....๗๐.....บาท/ไร่
๑.๑๐) ...ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช.....	เป็นเงิน.....๘๕๐.....บาท/ไร่
๑.๑๑) ...ค่าจ้างฉีดสารเคมีป้องกันกำจัด.....	เป็นเงิน.....๑๔๐.....บาท/ไร่
๑.๑๒) ...ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง.....	เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่
๑.๑๓) ...ค่าเก็บเกี่ยว.....	เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่
๑.๑๔) ...ค่าขนส่ง.....	เป็นเงิน.....๒๐๐.....บาท/ไร่
๑.๑๕) ...ค่าเช่านา.....	เป็นเงิน.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๕,๙๒๐.....บาท/ไร่
รายได้	๘,๐๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	บาท/ไร่
รายได้	บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไข่เป็ด ไข่ไก่

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๖๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....พืชผัก น้ำอ้อย

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๓,๐๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....สินค้าเกษตรแปรรูป กล้วยฉาบ ไข่เค็ม

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๑๒,๐๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ข้าวสาร

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๘,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ได้แก่ สร้างอาชีพและรายได้ให้กับครอบครัว มีองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพ มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

- ประโยชน์กับเกษตรกรรายอื่น มีองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพ ประหยัดเวลาและเพิ่มผลผลิตจากการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรมาใช้ มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

- ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับชุมชน มีจุดเรียนรู้การสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน มีความรู้ด้านการเกษตรและเทคโนโลยีนำไปปรับใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนเอง มีองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศพก.อำเภอบางชัย ทำกิจกรรมตามหลักวิชาการและเทคโนโลยีทางการเกษตรโดยส่งเสริมให้มีการลดการใช้สารเคมีในแปลงเพาะปลูกและส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรแบบปลอดภัยเน้นการใช้สารชีวภัณฑ์ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และอื่นๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีกิจกรรม ได้แก่

- ๑) การปรับปรุงบำรุงดิน ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี มีการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ผลิตน้ำหมักชีวภาพหัว
- ๒) ลดการใช้สารเคมี โดยการใช้ น้ำหมักชีวภาพ ในการควบคุมและกำจัดแมลงศัตรูพืช
- ๓) รมรวงศ์ให้เกษตรกร ลด ละ เลิก การใช้สารเคมี และไม่เผาตอซังข้าว
- ๔) มีการสำรวจแมลงศัตรูพืชเพื่อการป้องกันกำจัดโดยวิธีที่เหมาะสม
- ๕) มีการปลูกพืชตระกูลถั่วสลับกับการปลูกผัก และใช้ฟางข้าวคลุมดิน
- ๖) มีการใช้น้ำอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ๑) มีการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์
- ๒) ลดการใช้สารเคมี ส่งผลให้ไม่มีสารพิษตกค้างในดิน และไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร
- ๓) ไม่เผาตอซังข้าวและเศษวัสดุทางการเกษตร ไม่ส่งผลเสียต่อสภาพอากาศ
- ๔) มีการสำรวจแมลงศัตรูพืชเพื่อการป้องกันกำจัดโดยวิธีที่เหมาะสม เป็นการลดการใช้สารเคมี และรักษาระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิต
- ๕) มีการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และมีประสิทธิภาพ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- ๑) มีความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าว และไม้ผล โดยการใช้สารชีวภัณฑ์และตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีในแปลงปลูก
- ๒) เป็นครูบุญชีอาสาของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๘ สำนักงานเกษตรอำเภอผักไห่ จัดกระบวนการเรียนรู้เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ ครั้งที่ ๑ กิจกรรมพัฒนาเกษตรกร โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๘ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร หมู่ที่ ๒ ตำบลเทพมงคล อำเภอบางชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกษตรกรเข้าร่วมจำนวน ๑๐ ราย

วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘ สำนักงานเกษตรอำเภอผักไห่ จัดกระบวนการเรียนรู้ เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ ครั้งที่ ๒ กิจกรรมพัฒนาเกษตรกร โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๘ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร หมู่ที่ ๒ ตำบล เทพมงคล อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกษตรกรเข้าร่วมจำนวน ๑๐ ราย

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึง การรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๑) มีการให้คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยหมักเพื่อปรับสภาพดิน การใช้น้ำหมักชีวภาพ

๓) มีการให้คำแนะนำการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช และการ จัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน เป็นการลดการใช้สารเคมี และปลอดภัยต่อระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิต

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การให้บริการข้อมูลข่าวสารกิจกรรมของศูนย์ และด้านวิชาการ โดยเอกสารวิชาการแผ่นพับ ภายในศูนย์

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรใน ชุมชน หรือเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไป ปฏิบัติอย่างไร)

ศพก.อำเภอบางซ้าย มีการขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร ผ่านช่องทางเป็นจุด อบรม ศึกษาดูงาน ที่เกษตรกรสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ได้เห็นของจริง ได้ลงมือปฏิบัติ จนสามารถนำ องค์ความรู้ไปปรับใช้ได้ในพื้นที่ของตนเองและชุมชน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงาน พัฒนางานด้านการเกษตรกับหน่วยงานต่างๆ และชุมชนอย่าง สม่ำเสมอ และให้ความร่วมมือทุกกิจกรรมที่มีการดำเนินงานในพื้นที่และเป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชนและพื้นที่ ไกลเคียง ร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ศพก.ระดับอำเภอ การให้บริการต่างๆ การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา การส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และติดตามผลของศูนย์เรียนรู้และนำข้อมูลไปรายงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ และเป็นเกษตรกรต้นแบบ ให้เกษตรกรในพื้นที่และต่างพื้นที่เข้ามาศึกษาองค์ความรู้พร้อมนำกลับไปปฏิบัติในพื้นที่ต่อไป

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑) เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ด้านการเกษตรและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของคนในชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผักไห่

๒) เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรนำไปปรับใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง

๓) สร้างความยั่งยืนในด้านเกษตรให้กับคนในชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผักไห่

๔) เป็นเกษตรกรต้นแบบ ให้เกษตรกรในพื้นที่และต่างพื้นที่เข้ามาศึกษาองค์ความรู้พร้อมนำกลับไปปฏิบัติในพื้นที่ต่อไป

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

บทบาทด้านผู้นำชุมชน เป็นตัวแทนเกษตรกรในองค์กรของหน่วยงานภาครัฐ และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ ประธานศพก. ครูบัญชีอาสา วิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และมีส่วนช่วยในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนในชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผักไห่ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนในด้านการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในสังคม โดยไม่หวังผลกำไรตอบแทน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ลงมือทำคือคำตอบ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ประธาน ศพก.อำเภอบางซ้าย

- นางหทัยรัตน์ เพ็ชรพยับ

เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางซ้าย

- นางสาวกาญจนา จันทาว

- นางสาววรรณ หั่วใจเพชร

- ว่าที่ร้อยตรีหญิงวิภาดา ประสาทสินธุ์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ดำเนินการถอดบทเรียนเรียนโดยการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลภายใน ศพก.อำเภอบางช้าง จำนวน ๔ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ครั้งที่ ๒ วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๘ ครั้งที่ ๓ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๔ วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๘ โดยวิธีการสัมภาษณ์ ฟินิจ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

-ไม่มี-

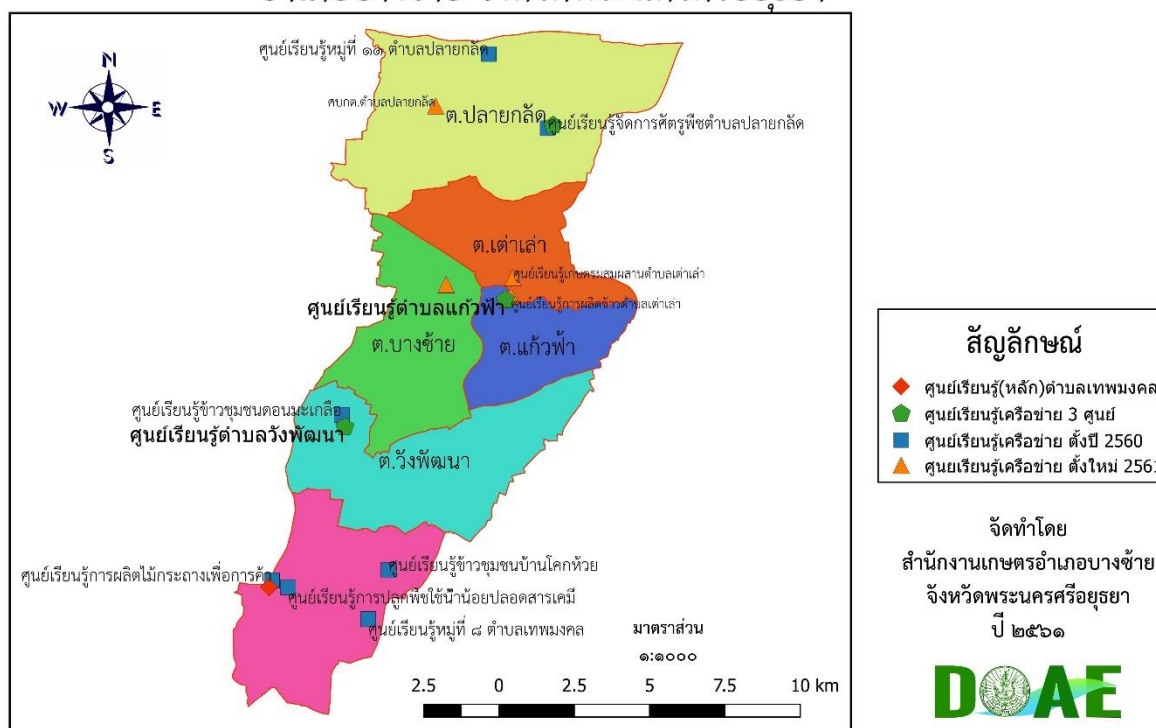
***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และ ศพก. เครือข่าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อมูลประจำศูนย์ ศพก. อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สินค้าหลัก : ข้าว

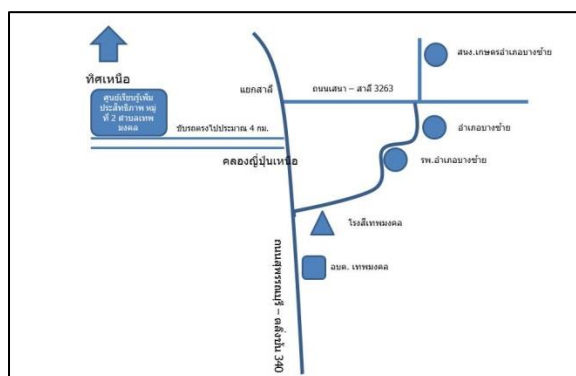
พื้นที่เป้าหมาย : ๕๕,๐๑๘ ไร่

เกษตรกรเป้าหมาย : ๒,๐๕๐ ราย

สถานที่ตั้ง : ๒๔/๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลเทพมงคล

พิกัด : Zone ๔๗ X ๖๓๔๐๖๗ Y๑๕๗๔๖๕๒

แผนที่ไปศูนย์เรียนรู้

ชื่อเกษตรกรต้นแบบเจ้าของแปลงเรียนรู้ : นางหทัยรัตน์ เพ็ชรพยับ

บ้านเลขที่ ๒๔/๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลเทพมงคล อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๖ ๑๒๕ ๖๖๘๓

สถานการณ์ของพื้นที่ : ๑. ต้นทุนการผลิตสูง

๒. พื้นที่เพาะปลูกขาดความอุดมสมบูรณ์

๓. การแพร่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ผลผลิตที่ได้รับมีคุณภาพต่ำ

แนวทางการพัฒนา : ๑. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตและในด้านเทคโนโลยีการเกษตร

๒. การลดต้นทุนการผลิต โดยเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ

๓. ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การทำไร่นาสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การนำไปใช้ประโยชน์ : การลดต้นทุนการผลิตข้าว และการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานการเรียนรู้ : จำนวน ๖ ฐานการเรียนรู้ ๑๔ กิจกรรม

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตข้าว พันธุ์ข้าว การปรับเปลี่ยนวิธีการปลูก การใช้ปุ๋ย การดูแลรักษาโรคแมลง/การป้องกันศัตรูพืช (การใช้สารชีวภัณฑ์)

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ ด้านปศุสัตว์ การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงหมูหลุม การเลี้ยงเป็ดและห่าน การผลิตอาหารสัตว์

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การทำน้ำหมักชีวภาพและจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงและการเลี้ยงไส้เดือน การทำฮอร์โมนไข่ น้ำสรรพสิ่ง (จุลินทรีย์สังเคราะห์แสงในร่ม)

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ ด้านประมง การเลี้ยงปลานิล ปลาแรด ปลาทับทิม ปลายี่สก ปลาตะเพียน

- **ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ การเพิ่มมูลค่าผลผลิตจากข้าว แปรรูปผลผลิตจากข้าว โรงสีข้าวชุมชนตำบลเทพมงคล**

- **ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน การปลูกผักสวนครัว การเพาะเห็ดฟางในถัง ๒๐๐ ลิตร เห็ดนางฟ้าในโรงเรือน การปลูกหน่อไม้ฝรั่ง เตาเผาถ่าน การผลิตไม้กระถาง**

